

Hva er status og slik kutter vi klimautslipp, inkl. endring i forskrift om offentlige anskaffelser

Kristiansand 14.11.2023

Noen tall og fakta
Noen regler
Noen anbefalinger og verktøy
Noen ønsker til jul

EBA

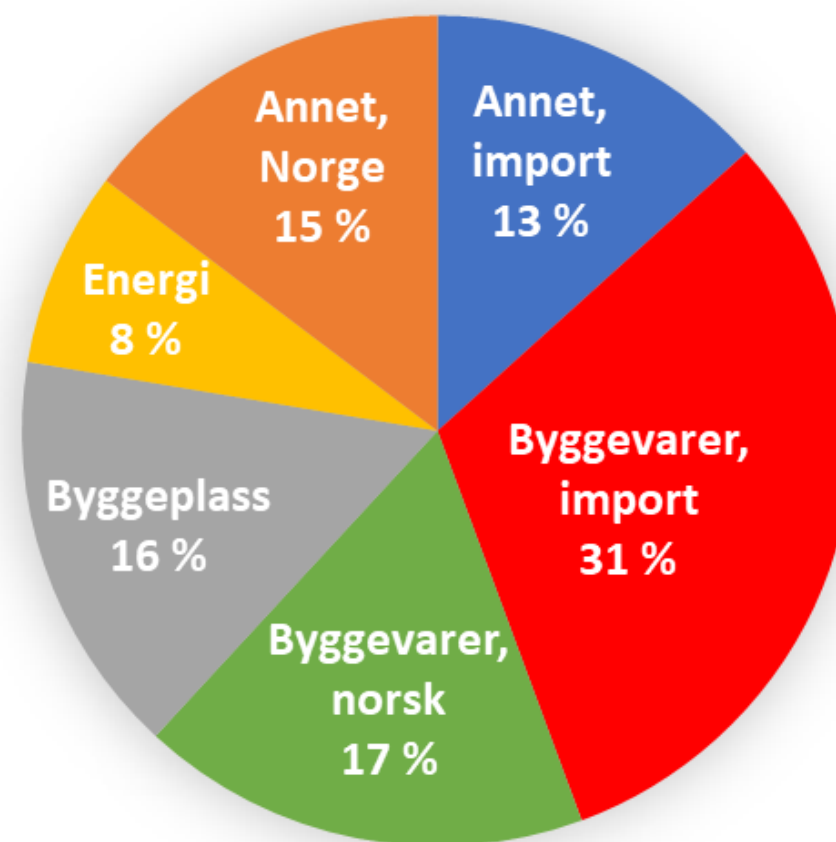
ENTREPRENØRFORENINGEN
BYGG OG ANLEGG

Noen tall og fakta

Hvordan fordeler utslippene seg - 15%

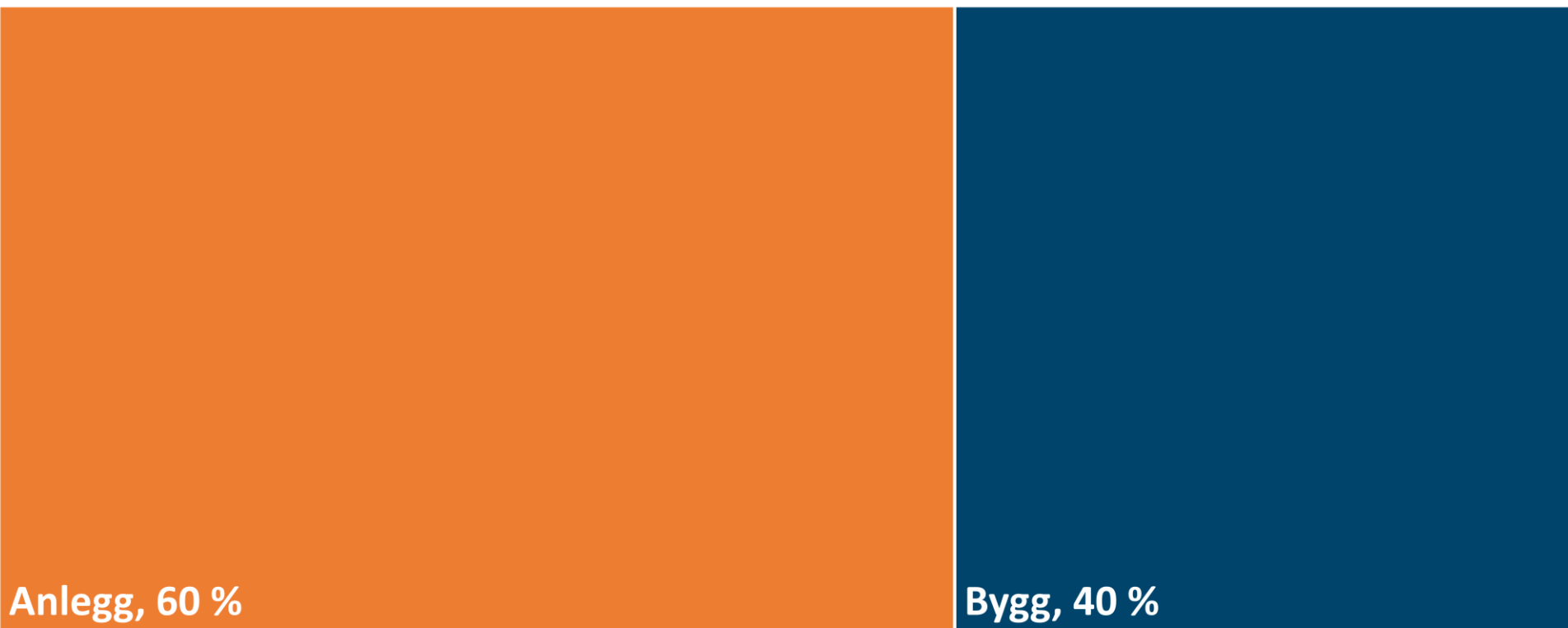
EBA

ENTREPRENØRFORENINGEN
BYGG OG ANLEGG

Bygg og anlegg totalt: Hvor kommer CO2-utslippene fra?

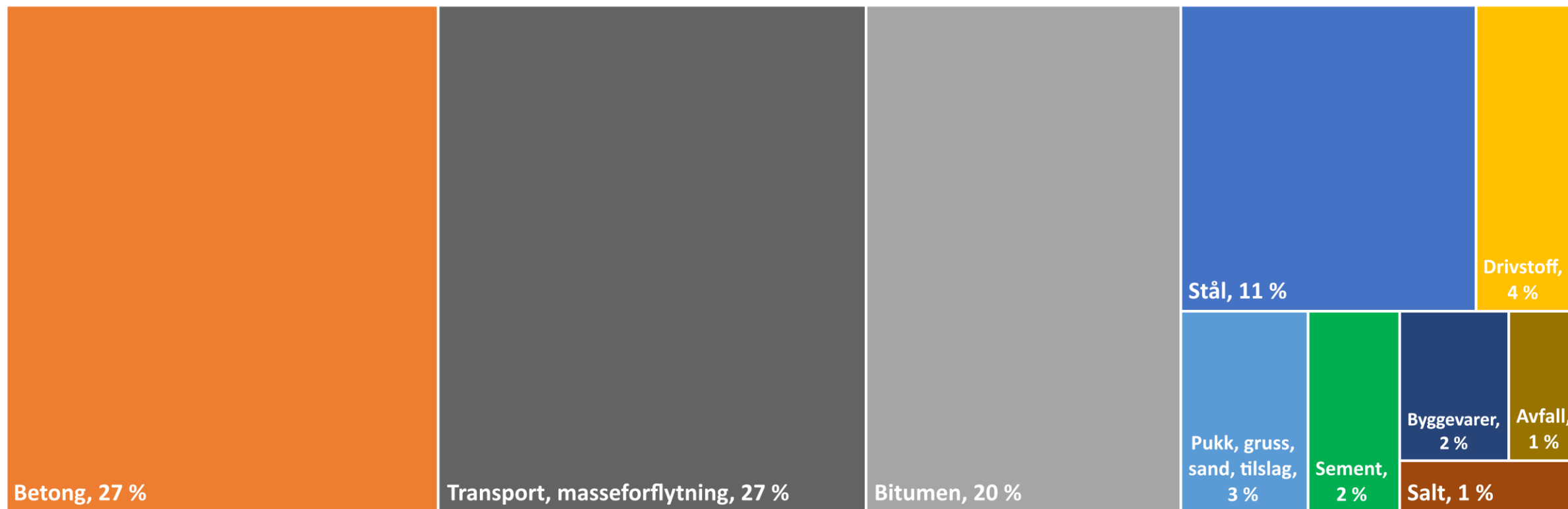
Bygg og anlegg totalt: Samlede utslipp CO2e: 14 mill. tonn

Anleggsvirksomhet: Hvor kommer CO2-utslippene i fra?

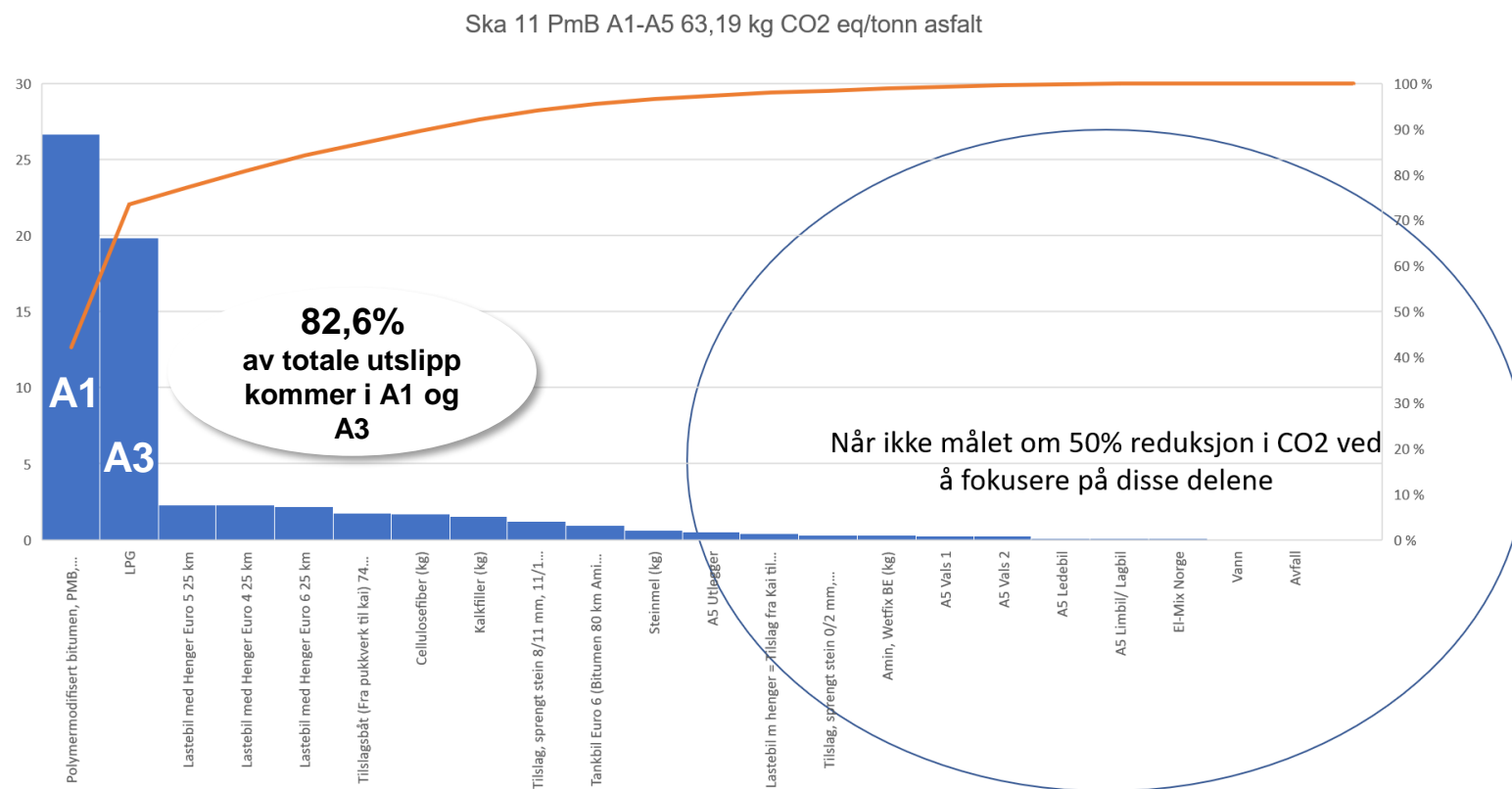
Anleggsvirksomheten: Samlede utslipp CO2e: 8,4 mill. tonn - 80% indirekte

Scope 1-3, oppstrømsaktiviteten

Eksempel - hvor oppstår utslipp i asfalt?

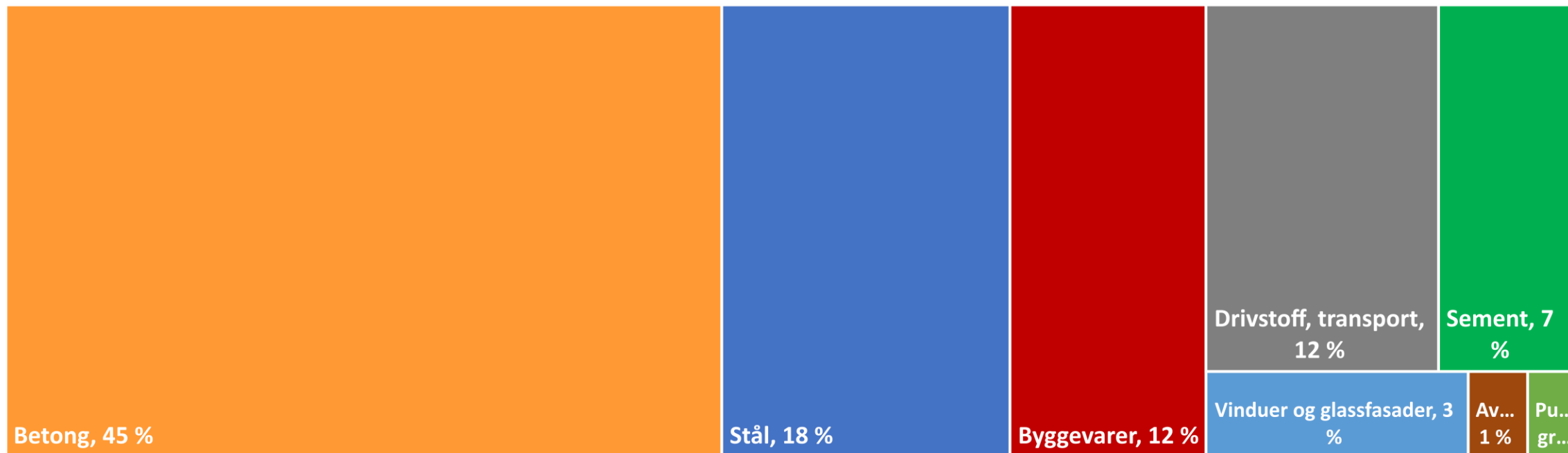
Unit		Kg Co2
A1	Råstoff	32,30
A2	Transport til asfaltfabrikk	3,10
A3	Produksjon/ oppvarming	19,90
A4	Transport fra fabrikk til utleggersted	6,73
A5	Utlegging av asfalt	1,16
SUM		63,19

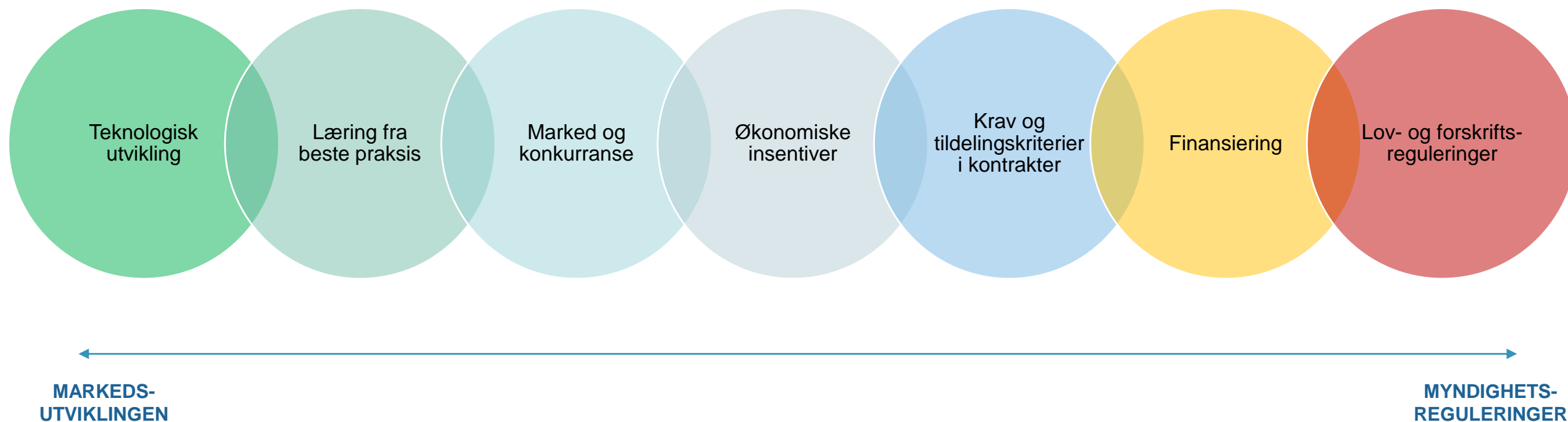
Byggevirksomhet: Hvor kommer CO2-utslippene i fra?

Scope 1-3, oppstrømsaktiviteten

Byggevirksomheten: samlede utslipp CO2e: 5,6 mill. tonn – Over 90% indirekte

Det er mange veier til å nå klimamål

EBA

ENTREPRENØRFORENINGEN
BYGG OG ANLEGG

Noen regler

Klimatiltak kan ikke velges bort

Internasjonale forhold

Parisavtalen

- kvotepliktige utslipp
- ikke-kvotepliktige utslipp
- opptak og utslipp fra arealbruk

FNs bærekraftsmål

EU-kommisjonen - fokus

- Sirkulærøkonomi
- Energieffektivitet
- Taksonomi

Nasjonale rammebetingelser

Stortingets klimaforlik (2008)

- Norges klimagassutslipp skal reduseres med 50 % innen 2030

Anskaffelsesforskriften (2017)

- Der miljø brukes som tildelingskriterium, som hovedregel vektet minimum 30 %

Klimakur 2030 (2020)

- Elektrifisering
- ikke rive bygg, gjenbruke materialer, bruke byggematerialer med lavere utslipp

Klimaplan 2021- 2030 (2021)

- Utslippsfri teknologi
- Sirkulærøkonomi
- Energikrav

"Ny anskaffelsesforskrift (2024)

Kundekrav

Plan- og bygningsloven lar ikke kommunen kreve utslippsfrie anleggsplasser for private utbyggere - vil be om lovendring

Mener de kan redusere klimagassutslipp med over en fjerdedel på E18 Vestkorridoren

Gi oss strengere miljøkrav!

Publisert 01.11.2024 kl. 14:45

Politikere har for lite ambisjoner klimakrav til byggesektoren. I dag er mange offentlige bygg miljømessig vindstøtt allerede før de er ferdigstilt.

Regelverket for offentlige anskaffelser

§ 5. Miljø, menneskerettigheter og andre samfunnshensyn

Statlige, fylkeskommunale og kommunale myndigheter og offentligrettslige organer skal innrette sin anskaffelsespraksis slik at den bidrar til å redusere skadelig miljøpåvirkning, og fremme klimavennlige løsninger der dette er relevant. Dette skal blant annet skje ved at oppdragsgiveren tar hensyn til livssyklus kostnader. Disse oppdragsgiverne skal også ha egnede rutiner for å fremme respekt for grunnleggende menneskerettigheter ved offentlige anskaffelser der det er en risiko for brudd på slike rettigheter. Departementet kan gi forskrift om det nærmere innholdet av bestemmelsen.

Oppdragsgiveren kan stille egnede krav og kriterier knyttet til ulike trinn i anskaffelsesprosessen, slik at offentlige kontrakter gjennomføres på en måte som fremmer hensyn til miljø, innovasjon, arbeidsforhold og sosiale forhold, forutsatt at kravene og kriteriene har tilknytning til leveransen.

Oppdragsgiveren skal stille krav til universell utforming i offentlige kontrakter i samsvar med regler som fastsettes i forskrift.

Regelverket for offentlige anskaffelser

§ 7-9. *Minimering av miljøbelastning*

Oppdragsgiveren skal legge vekt på å minimere miljøbelastningen og fremme klimavennlige løsninger ved sine anskaffelser og kan stille miljøkrav og kriterier i alle trinn av anskaffelsesprosessen der det er relevant og knyttet til leveransen. Der miljø brukes som tildelingskriterium, bør det som hovedregel vektet minimum 30 prosent.

Nye regler fra 01.01.2024

Hovedregel

Unntak

§ 7-9 Klima- og miljøhensyn i offentlige anskaffelser

- (1) Krav og kriterier etter denne bestemmelsen skal ha som mål å redusere anskaffelsens samlede klimaavtrykk eller miljøbelastning.
- (2) Oppdragsgiver **skal** vekte klima- og miljøhensyn med **minimum tretti prosent**.
- (3) Der oppdragsgiver angir tildelingskriteriene i prioritert rekkefølge, bør klima- og miljøhensyn være blant de tre høyest prioriterte.
- (4) Tildelingskriterier etter andre og tredje ledd kan **erstattes** med klima- og miljøkrav i **kravspesifikasjonen**, dersom **det er klart** at dette gir en **bedre** klima- og miljøeffekt og dette begrunnes i anskaffelsesdokumentene. Dersom oppdragsgiver ikke prioriterer i tråd med tredje ledd, skal det stilles klima- og miljøkrav i kravspesifikasjonen, og dette skal begrunnes i anskaffelsesdokumentene.
- (5) Forpliktelsen til å stille krav eller kriterier etter denne bestemmelsen gjelder ikke dersom anskaffelsen etter sin art har et klimaavtrykk og en miljøbelastning som er uvesentlig og dette begrunnes i anskaffelsesdokumentene.

- Utkast under utarbeidelse fra DFØ
- Høringsrunden avsluttes i disse dager
- Veilederen er p.t. delt inn i to deler:
 - Del 1: Anbefalinger om hvordan oppdragsgiver kan foreta gode vurderinger i tråd med ny miljøbestemmelse.
 - Inkluderer sjekklister med eksempler for når hovedregel og unntak kommer til anvendelse.
 - Del 2: Eksempler på bruk av de nye reglene for 5 prioriterte innkjøpskategorier:
 - Blant annet bygg, anlegg og eiendom
- Formålet er at veilederen skal videreutvikles og oppdateres regelmessig

NOU 2023:26 – Forslag til ny lov

Regjeringen.no

Søk

Tema ▾

Dokument ▾

Aktuelt ▾

Departement ▾

Regjering ▾

Forsiden • Dokument ▾ • Høringer

Del/tips Skriv ut

Høring NOU 2023: 26 Ny lov om offentlige anskaffelser

Høring | Dato: 10.11.2023

Anskaffelsesutvalget ble oppnevnt av Kongen i statsråd 4. november 2022. Utvalget har hatt som mandat å gjennomgå regelverket for offentlige anskaffelser og komme med forslag til endringer. Utvalget har lagt frem første delutredning, NOU 2023: 26 Ny lov om offentlige anskaffelser.

Status: På høring

Høringsfrist: 10.02.2024

Nærings- og fiskeridepartementet

RELATERT

[> Skal gjøre offentlige innkjøp enklere og mer bærekraftige](#)

Pressemelding | 10.11.2023

NOU 2023:26 – Forslag til ny lov

§ 2-2 *Grønn omstilling*

(1) Oppdragsgiver skal ta hensyn til klima og miljø i alle anskaffelser.

(2) For kunngjøringspliktige anskaffelser etter denne loven gjelder følgende

- a. oppdragsgiver skal i forkant vurdere hvordan anskaffelsen kan innrettes for å begrense dens samlede klimaavtrykk og miljøbelastning (klima- og miljøkartlegging). Kartleggingen kan involvere dialog med leverandører, og bør gjøre det, med mindre oppdragsgivers kjennskap til markedet gjør dette overflødig. Kartleggingen skal inngå i anskaffelsesprotokollen
- b. oppdragsgiver skal stille klima- eller miljøkrav til ytelsen. Kravene skal gi reell klima- og miljøgevinst, men uten å påføre oppdragsgiver uforholdsmessige merkostnader
- c. oppdragsgiver skal stille klima- eller miljørelaterte krav eller kriterier også i andre trinn av anskaffelsesprosessen, dersom det vil gi ytterligere klima- eller miljøgevinst uten å medføre uforholdsmessige kostnader for oppdragsgiver.

(3) Oppdragsgiver skal prioritere å stille krav og kriterier som begrenser anskaffelsens samlede klimaavtrykk.

(4) For anskaffelser undergitt standardiserte minimumskrav i henhold til § 2-3, kan oppdragsgiver velge å stille ytterligere krav eller kriterier.

(5) Forpliktelsene etter første til tredje ledd kan oppfylles ved bruk av veiledende kriterier som er utarbeidet av Direktoratet for forvaltning og økonomistyring.

(6) Andre ledd gjelder ikke dersom anskaffelsen har et klimaavtrykk og en miljøbelastning som er uvesentlig. Dette skal begrunnes i anskaffelsesdokumentene.

§ 2-3 *Standardiserte minimumskrav*

Departementet kan gi forskrift om standardiserte minimumskrav ved gjennomføringen av offentlige anskaffelser.

EBA

ENTREPRENØRFORENINGEN
BYGG OG ANLEGG

Noen anbefalinger og verktøy

Mål for anskaffelsen

- ✓ Hva gir mest for pengene og de beste løsningene OG bærekraftige «grønne» bygg

TRADISJONELL OFFENTLIG ANSKAFFELSE

INNOVATIV OFFENTLIG ANSKAFFELSE

«Grønne» anskaffelser gjennom dialog Konkurransen- og entrepriserformer

EBA

ENTREPRENØRFORENINGEN
BYGG OG ANLEGG

TRADISJONELL OFFENTLIG ANSKAFFELSE

INNOVATIV OFFENTLIG ANSKAFFELSE

Dialog med markedet

EBA

ENTREPRENØRFØRENINGEN
BYGG OG ANLEGG

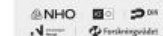
Planlegging Markedskonferanser

På markedskonferanser kan kommende større prosjekter presenteres. Dette skaper interesse og leverandørene får planlagt kapasitet til være med i konkurransen.

Planlegging Dialog og innspill

Med markedskonferanser i forkant av hvert enkelt større prosjekt kan kommunen få innspill fra bransjen tidlig i planleggingsfasen på hvilken konkurranseform og hvilken gjennomføringsmodell som er mest hensiktsmessig.

Innovative
anskaffelser

Per Harbo
Programleder
per.harbo@nho.no
959 43 322

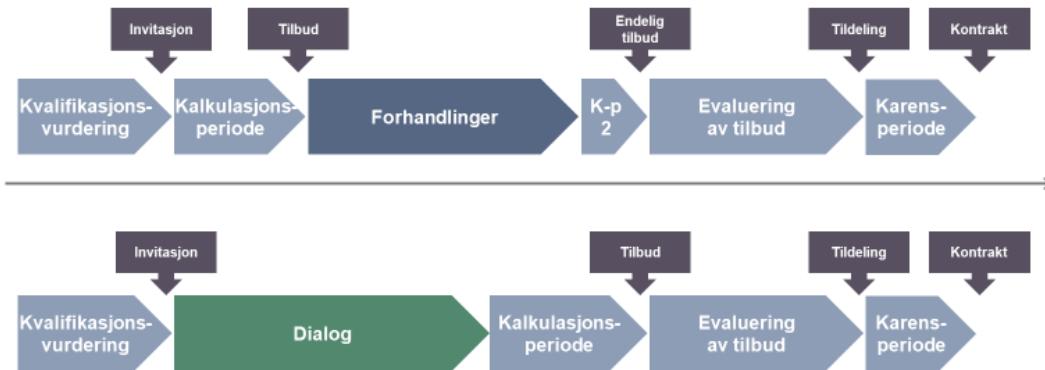
9

Lokalavdelinger

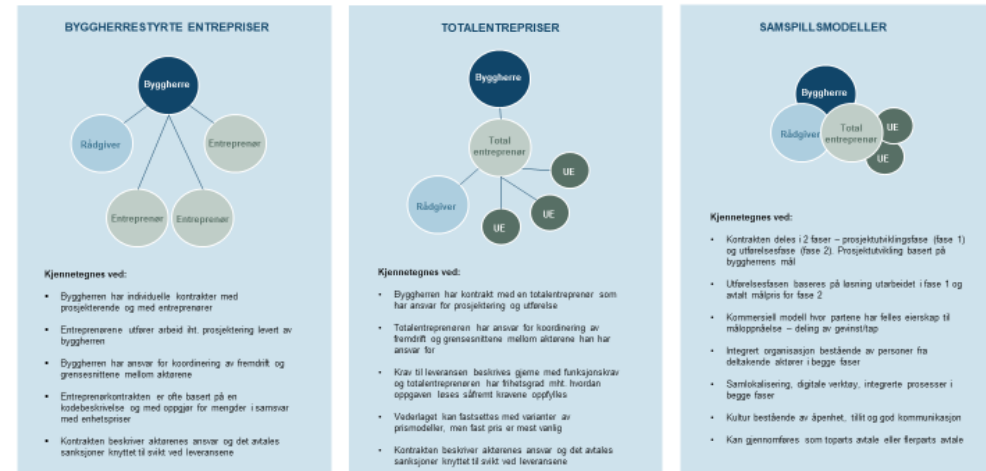
- Hedmark og Oppland
- Oslo, Akershus og Østfold
- Telemark, Vestfold og Buskerud
- Agder (Aust og Vest)
- Rogaland
- Vestferfylke (Hord. og SF)
- Møre og Romsdal
- Trøndelag
- Hålogaland (Nordland, Troms og Finnmark)
- Norsk Bransjeforening for Undervannsentreprenør

Konkurranses- og entreprisereformer

Konkurranses med forhandlinger og konkurransepreget dialog

Gjennomføringsmodeller

Classified as Confidential

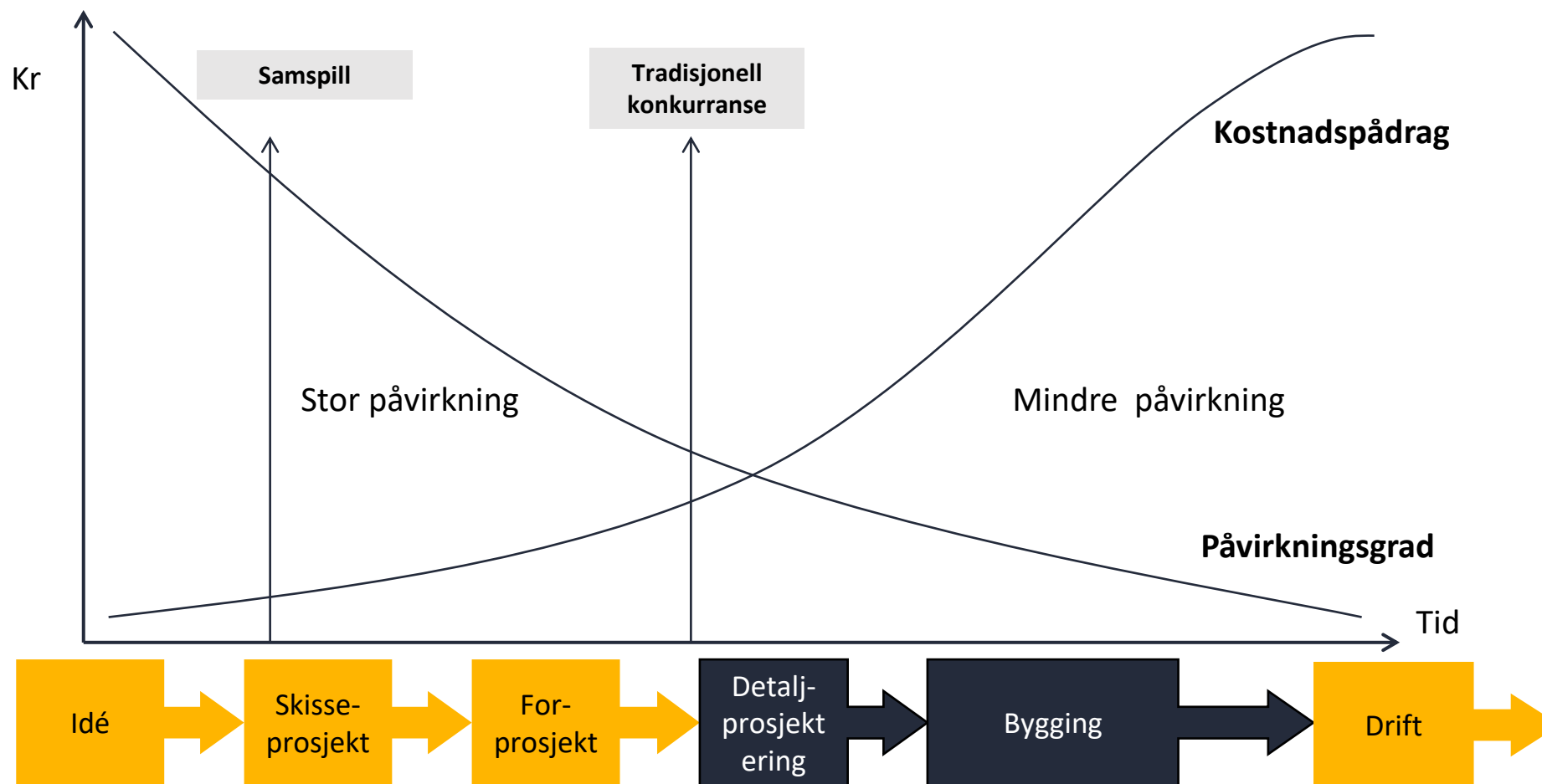
8

Konkurrans- og entrepriserformer

Definering av behov, riktig konkurranseform og entrepriserform = riktig leveranse

Påvirkningen er størst tidlig i prosjektet

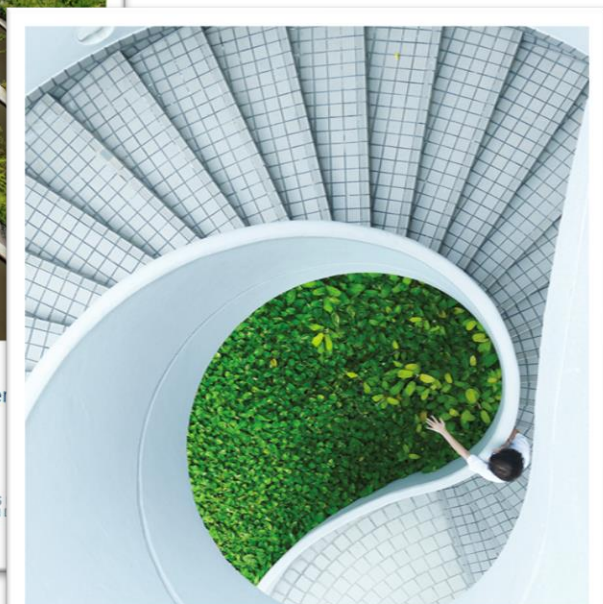
Nye veiledere for CO2 kutt vs byggekost

EBA

ENTREPRENØRFORENINGEN
BYGG OG ANLEGG

Veileder for klimagassreduksjoner
Boligblokker

Veileder for klimagassreduksjoner
Formålsbygg

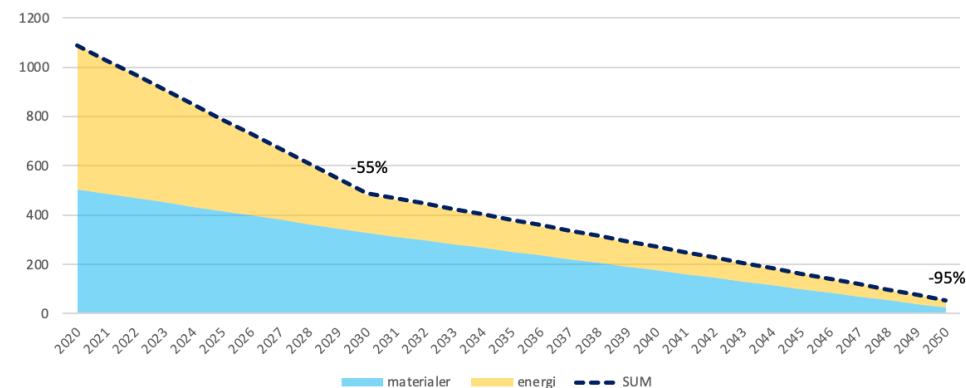

Hva ser veilederen på?

Kostnadseffektive klimagassreduksjoner

Reduksjon av klimagassutslipp i bygge- og anleggsbransjen 2020-2050 iht. nasjonale klimamål

Ny samspillsveileder

EBA

ENTREPRENØRFORENINGEN
BYGG OG ANLEGG

EBA
Entreprenørforeningen – Bygg og Anlegg

Veileder om SAMSPILLSENTREPRISE

En gjennomføringsmodell og samarbeidsform i et bygge- eller anleggsprosjekt som er basert på tidlig involvering av partene, dialog, tillit og åpenhet.

hva er samspillsentreprise?

hvorfor samspillsentreprise?

når er samspillsentreprise egnet?

Av Entreprenørforeningen - Bygg og Anlegg og

Krav på fristforlengelse og kostnadsdekning som følge av krigen i Ukraina og virkninger av denne

1. Krav på fristforlengelse

Partene har krav på fristforlengelse dersom fremdriften av dette prosjektet hindres av krigen i Ukraina og virkninger av denne såvel konkrete forhold som var kjent på tilbudsstidspunktet.

Krav på fristforlengelse forutsetter at partene ikke med rimelighet kunne ventes å a) regne eller overvåre tegning av hindringen.

Bli fremdriften hindret av en kontraktmedhjelper, har partene krav på fristforlengelse dersom kontraktmedhjelperen hindres av slike forhold som nevnt i forrige ledd. En part har dessuten krav på fristforlengelse dersom fremdriften hindres som følge av at den andre parten har krav på fristforlengelse etter denne bestemmelser.

Kontraktens alminnelige vanslingsregler gjelder. Partene har krav på fristforlengelse utenfor ikke krav på kostnadsdekning etter pkt. 2.

2. Krav på kostnadsdekning

Entreprenøren har krav på å få dekket kostnader som følge av krigen i Ukraina og virkninger av denne på kontrakten i henhold til punktene nedenfor, som gjelder i tillegg til kontraktens alminnelige regler. Kontraktens vanslingsregler gjelder.

(a) Kostnader til vesentlig økte priser på materialer, råvarer og andre innkjøpsforhold

Entreprenøren har krav på å få dekket vesentlig økte innkjøpskostnader til materialer, råvarer og andre innkjøpsforhold sammenholdt med prisene som var kjent på tilbudsstidspunktet. Kostnadsdekning skal uttrykkes som nettoverdi, dvs. uten platt og slik at eventuelt kompetansebyr som dekkes gjennom løstingsregulering skal trekkes fra.

(b) Endrede lover m.m.

Entreprenøren har krav på å få dekket økte kostnader ved gjennomføringen av kontraktsarbeidet dersom det etter at tilbudet ble innlagt skjer endringer i lover, forskrifter eller fatter av betydning som følge av krigen i Ukraina eller virkninger av denne.

(c) Regulering av rigg- og drift ved forlenget byggetid

Entreprenøren har krav på å få dekket rigg- og driftkostnader i henhold til kontraktens bestemmelser om dette ved fristforlengelse etter pkt. 1.

1

LCAbyg-NOR – verktøy for klimarapportering

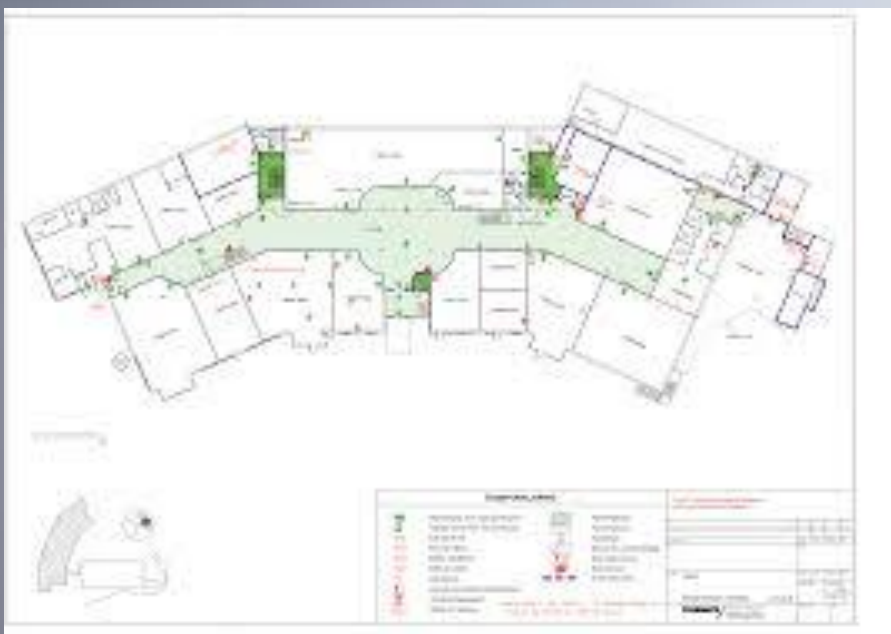
1. juli 2023 trådte lovkravet om klimagassregnskap for alle byggeprosjekter i kraft. LCAbyg-NOR er et verktøy som hjelper deg å evaluere miljøprestasjonen gjennom hele livssyklusen til nye og eksisterende bygg.

Ved å legge til generell informasjon om bygningen, bygnings- og konstruksjonsdeler, avfall, transport og energibruk, kan livssyklusens miljøprestasjon evalueres, i henhold til kravene til klimagassberegning i TEK 17, og BREEAM-NOR 6.0.

LCAbyg er utarbeidet av SINTEF på bestilling fra EBA (Entreprenørforeningen) og Grønn Byggallianse. Det er gratis og åpent for alle.

[Se veiledning her](#)

50

42

25

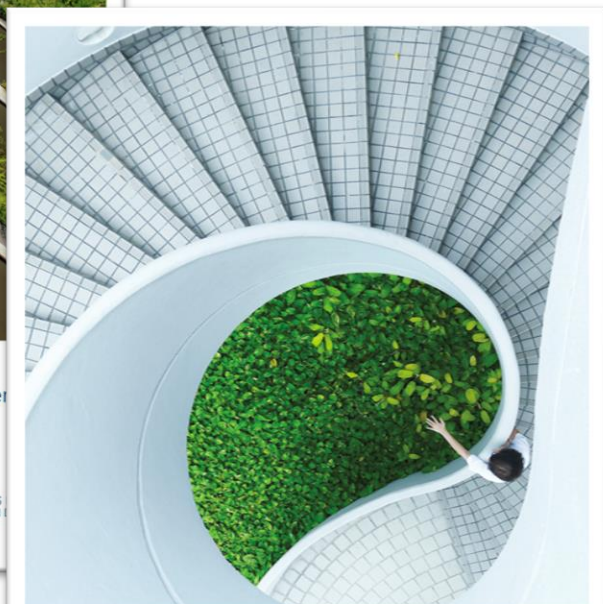
Nye veiledere for CO2 kutt vs byggekost

EBA

ENTREPRENØRFORENINGEN
BYGG OG ANLEGG

Veileder for klimagassreduksjoner
Boligblokker

Veileder for klimagassreduksjoner
Formålsbygg

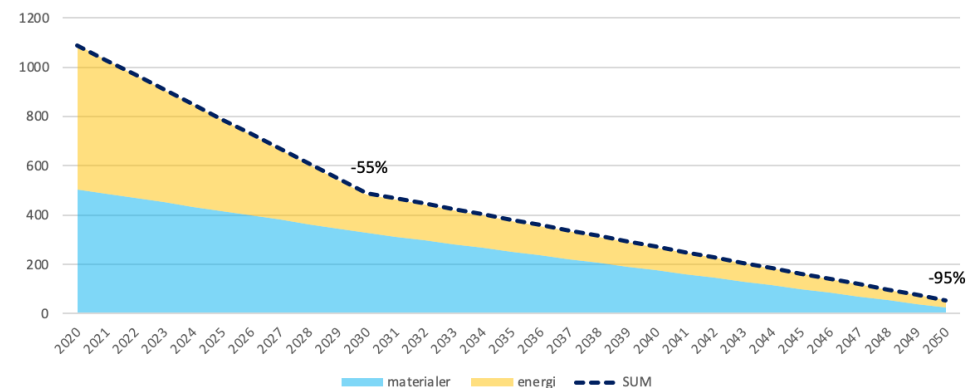

Hva ser veilederen på?

Kostnadseffektive klimagassreduksjoner

Reduksjon av klimagassutslipp i bygge- og anleggsbransjen 2020-2050 iht. nasjonale klimamål

25
Kost
AI

Workshop 2. november kl 1200-1545

Grønne anskaffelser og prosjekter

Program

Del 1: Potensialet for utslippskutt i anleggsnæringen

Tall og fakta – Direkte og indirekte utslipp

Grønn Byggallianse

Statens vegvesens bærekraftstrategi

Statens vegvesen

Behov for felles måleverktøy

Statens vegvesen og EBA

Del 2: Klimatiltak i anlegg – slik gjør vi det

Kostnadseffektive klimakutt – Hva lønner seg og hvordan bør vi gå frem

Context

Erfaringer fra ulike modeller - Eksempler fra prosjekter - Slik gjorde vi det og dette oppnådde vi

Skanska, Veidekke og Statens vegvesen

Del 3: Muligheter for klimavennlige anleggsprosjekter - Workshop

EBA

ENTREPRENØRFORENINGEN
BYGG OG ANLEGG

Noen ønsker til jul

EBA

ENTREPRENØRFORENINGEN
BYGG OG ANLEGG

Flere offentlige prosjekter

Husbankfinansiering – eksempler på ordninger

Type tiltak	Lån	Tilskudd	Mva-kompensasjon	Kommentar
Omsorgsboliger* og sykehjemsplasser	Ja** Inntil 100 %, men usikkert om det kan kombineres med tilskudd	Ja*** Gis inntil 45 % av godkjent anleggskostnad	Ja	Tilskudd gis på inntil 45 % av byggekostnader. Lån gis til inntil 100 % av finansieringskostnaden og med Husbankens gunstige renter
Utleieboliger til vanskeligstilte på boligmarkedet	Ja – inntil 85 %	Ja	Nei	Midlertidig innført for 2023, ikke foreslått videreført for 2024 pr. i dag
Miljøsertifiserte boliger og livsløpsboliger	Ja Gis inntil 85 %	Nei	Nei	Kan kombineres med investeringstilskudd for omsorgsboliger
Fellesareal, uteareal, sprinkelanlegg og velferdsteknologi tilknyttet eksisterende bygningsmasse (kan ikke kombineres med nybygg)		Ja Gis inntil 55 % av godkjent anleggskostnad	Ja	

*Boliger som tildeles personer med behov for heldøgns helse- og omsorgstjenester

**Gis ved ferdigstillelse, mao. ikke et byggelån

***Det er kun kommunen som kan motta investeringstilskudd

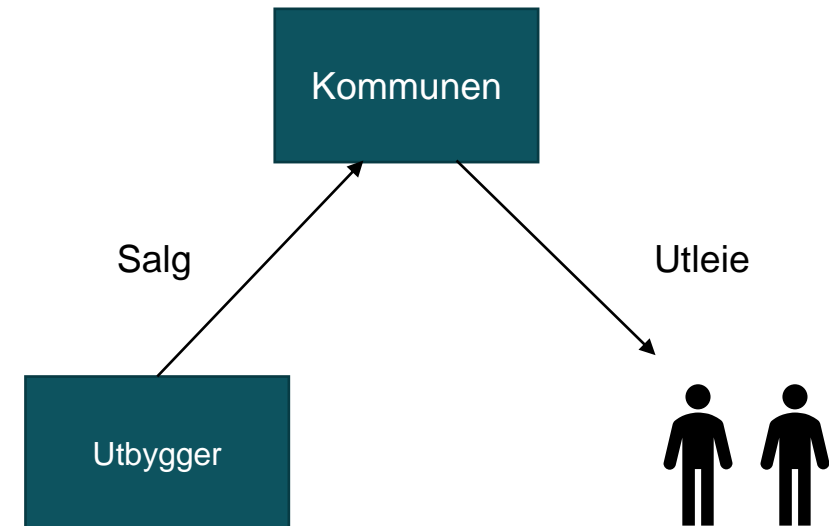
Mulig tilskudd pr. plass / bolig					
	Med lokalt produksjonskjøkken		Uten lokalt produksjonskjøkken		Fellesarealer til eksisterende boliger/plasser
	Omsorgsbolig	Institusjonsplass	Omsorgsbolig	Institusjonsplass	
Anleggskostnad	3 730 000	3 730 000	3 544 000	3 544 000	
Tilskudd	1 679 000	2 052 000	1 595 000	1 949 000	Inntil 55 % av anleggskostnad

Alternativ 2b: Kommunen anskaffer for utleie

- Kommunen er byggherre

	Kommunen
Anskaffelsespris	3 730 000
Merverdiavgift	0
Investeringstilskudd	1 679 000
Totalkostnad	2 051 000

- Kommunen sikres tildelingsrett, dvs. utpeker hvem som har rett til å kjøpe boligene
- Kommunen har rett til mva-kompensasjon
- Kommunen kan trolig søke om lånefinansiering fra Husbanken inntil 100 %, men uansett inntil 85 % hvis miljøsertifiserte- eller livsløpsboliger
- Beboer kan søke om bostøtte

EBA

ENTREPRENØRFORENINGEN
BYGG OG ANLEGG

Forutsigbarhet

Forutsigbarhet skaper kapasitet og en god konkurranse

En leverandør;

1. Vurderer kunden – god erfaring med kunden med tanke på gjennomføring av konkurranse og prosjekt?
2. Vurderer sjansen for å vinne – tilbudsutarbeidelse gjøres for egen regning
3. Ønsker at konkurransegjennomføringen er forutsigbar - konkurranseform, kvalifikasjonskriterier, tildelingskriterier og evaluering
4. Ønsker at kontrakten er forutsigbar med kalkulerbar risiko - NS uten avvik
5. Ønsker å bli tidlig involvert for å bidra til måloppnåelse

Ring en venn

